

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A bírósági végrehajtás, az MBVK és a közbizalom napjainkban

(2022. február)

Szerző:

Dr. Pataki János István PhD

Kézirat lezárva:

Budapest, 2022. február 15.

I. Bevezetés

Sajnálatos módon mára - a közelmúlt sajnálatos eseményeinek köszönhetően - a gyakorlati életben azt tapasztalhatjuk, hogy a közbizalom a bírósági végrehajtás jogintézménye iránt jelentős mértékben lecsökkent.

2021. november 05. napján a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar (a továbbiakban: MBVK) elnökének őrizetbevételét rendelte el a Központi Nyomozó Főügyészség, és az MBVK elnöke a jelen kézirat lezárta is előzetes letartóztatásban van (a terhelt személyi szabadságának bírói elvonása a jogerős ügydöntő határozat meghozatala előtt). Mára a különböző médiákból a társadalom tagjai sok vetületéről értesülhettek az MBVK elnökének tevékenységéről. Ebben a kontextusban teljes bizonyossággal kijelenthető az MBVK elnökével szemben a Központi Nyomozó Főügyészség megalapozott gyanút realizált és mutatott fel. A megalapozott gyanú és az időközben a média felé kiszivárgott információk, a mediatizáltság egyértelműen negatív irányba befolyásolta a közmegítélés, a közbizalom alakulását magával a bírósági végrehajtás jogintézményével szemben. A bírósági végrehajtás jogintézményének működési eredményessége pedig a társadalmi közmegítélés, a közvélemény¹ fokmérőjén mérhető le.²

II. A bírósági végrehajtás privatizációja

A bírósági végrehajtás működési környezete és jellemzői, valamint a vonatkozó érdekeltségi rendszerek jelentős kihatással vannak az intézmény működésének alapjaira, valamint a bírósági végrehajtási eljárás foganatosításának egyes elemeire. Alapvetően determinánsnak bizonyul az a tény, hogy a rendszerváltozást követően a bírósági végrehajtók kikerültek a bírósági alkalmazottak köréből, és külön szervezeti formában³ működtek tovább. Az új szervezeti kialakítás létrejöttének pillanatától kvázi

¹ <http://www.kislexikon.hu/kozvelemeny>, (2022. február 13.).

Az embereknek társadalmi tényekre, azaz adott eseményekre, személyekre, helyzetekre, tervzetekre vagy ezek hiányára vonatkozó, az egyéni ítéleteken túlmenő, tömeges véleményalkotása. A közvélemény nem egyszerűen sok egyéni vélemény, hanem az emberek csoporthelyzete által kiváltott értékelő reagálás, azaz bizonyos társadalmi tendenciát kifejező vélemény.

² Pataki János István: A magyar bírósági végrehajtás rendszere, Ad Librum kiadó, Budapest, 2021., 15. o.

³ Vht. 254/A. §

(1) A végrehajtói iroda az önálló bírósági végrehajtói tevékenység végzésének elősegítésére határozatlan időre alapított, jogi személyiséggel rendelkező szervezet.

(2) A végrehajtói iroda alapítására, nyilvántartására, működésére, ellenőrzésére, megszűnésére és tagjainak felelősségére e törvényben foglalt eltérésekkel a Polgári Törvénykönyvnek a korlátozott felelősségű társaságra vonatkozó szabályait kell alkalmazni.

(3) A végrehajtó a kinevezését követő 3 hónapon belül köteles végrehajtói irodát alapítani vagy végrehajtói irodába tagként belépni.

egyfajta profitorientált környezetbe helyezte az önálló bírósági végrehajtókat, és ez az orientáció elemi hatással van az általuk végzett tevékenység gyakorlatára. Abszolút evidenciaként jelentkezve könnyedén belátható, hogy nem is lehet ez másként, ekként természetesen az önálló bírósági végrehajtó is mindent megtesz nyereségének növelése érdekében.⁴ A bírósági végrehajtási szervezetrendszer privatizációja közvetlenül indukált orientációs és környezeti problémát okozott. Alapvetően magának a bírósági végrehajtó személyének változtak meg az egyéni érdekeltségi viszonyai.

Az Alkotmánybíróság értékelése szerint „*az önálló végrehajtói jogállás bevezetése ugyanakkor nem jelenti a végrehajtás piacosítását. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az önálló jogállást élvező végrehajtók egyetlen modellben sem a versenyző piac szabályai szerint működnek. Tevékenységükben azért nem ismerhetők fel a piac keresleti és kínálati szabályai, mert egyidejűleg jogszabályban rögzített díjszabás, kinevezési eljárás és területi, szolgáltatási, illetve numerus clausus monopóliumok, szolgáltatási kötelezettség, valamint szigorú állami felügyelet és ellenőrzés mellett működhetnek és emellett a végrehajtási eljárások lefolytatása során továbbra is állami szuverenitásból fakadó funkciót látnak el*⁵.” Az önálló bírósági végrehajtók esetében valóban nem ismerhető fel teljes mértékben a versengő piac szabályrendszere, de továbbra is faktumnak tekinthető az, hogy profitorientációval bír, mint egy gazdasági társaság tulajdonosa, valamint rögzített piaccal rendelkezik.⁶

Az önálló bírósági végrehajtó saját irodájának tulajdonosa. Az önálló bírósági végrehajtót, mint tulajdonost, cégvezetőt és munkáltatót természetesen más elemi érdekeltségi rendszer övezi, mint egy munkavállalót. Erről az oldalról tekintve az önálló bírósági végrehajtó tulajdonosi szerepköre hasonló az egyéb gazdasági tevékenységet folytató vállalkozások tulajdonosaival.⁷ A tulajdonos érdekét az elvárt

4 Vö. Pataki János István: A magyar bírósági végrehajtás rendszere, Ad Librum kiadó, Budapest, 2021., passim.

5 Vö. 3076/2017. (IV. 28.) AB határozat.

Vö. 22/2013. (VII. 19.) AB határozat.

Vö. 34/2013. (XI. 22.) AB határozat.

Vö. 3024/2014. (II. 11.) AB végzés.

6 Vö. Pataki János István: Die Änderungen, die Änderungsgründe und die Aktualität des ungarischen Vollstreckungsgesetzes aus dem Jahre 2012, Sapientia University, In: Acta Universitatis Sapientiae Legal Studies, Volume 2, Number 1/2013., Románia, Kolozsvár, 127-142. o., passim.

Vö. Pataki János István: Gondolatok bírósági végrehajtás rendszeréről, In: Jogelméleti Szemle, 2013/1. szám, Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest, 2013., 121-135. o., passim.

⁷ Varga Sándor - Bedő Gyula - Lőrinczi Gyula: Vállalkozások gazdaságtana, PERFEKT Pénzügyi Szakoktató és Kiadó Rt., Budapest, 1997., 29. o.

A vállalat, a vállalkozás olyan önállóan gazdálkodó szervezeti alapegység, amely hosszú távon nyereségnövelésre és tőkegyarapításra törekszik, amiért kockázatot is vállal.

Báger Gusztáv - Kovács Árpád: Privatizáció Magyarországon I. kötet, Állami Számvevőszék - Fejlesztési és Módszertani Intézet, Budapest, 2004., 15. o.

Miközben a magánvállalkozó (az érdekeit közvetítő menedzsment) meghatározó célként a profitérdeket helyezheti stratégiája középpontjába, addig ez a köztulajdonú társaságok menedzsmentjének csak kevésbé lehet sajátja.

hozam és a nyereség maximalizálása fémjelzi, ami elvileg összeegyeztethetetlen a bírósági végrehajtás intézményének eszmerendszerével. Amennyiben nyereség-maximalizációs célú tevékenység végzéséről beszélünk (mint a jelen esetben is), akkor axióma az, hogy a gazdasági tevékenység célja mindig valamilyen eredmény elérése, s ennek érdekében valamilyen ráfordítások szükségesek (a fogalmak gazdasági értelemben vett használata mellett).

III. A bírósági végrehajtás és a közbizalom

Magyar vonatkozásban, már több esetben volt példa a közbizalom szintjének nagymértékű csökkenésére a bírósági végrehajtás jogintézményének vonatkozásában, amely negatív közmegítélésű státusz minden esetben reform jellegű változtatás megtételét követelte meg a jogalkotó részéről.

A 2015. évre a bírósági végrehajtásnak, és azon belül a Magyar Bírósági Végrehajtói Kamarának a kiemelkedően negatívvá vált közmegítélése, nyilvánvalóvá váltak továbbá a felügyeleti rendszer hiányosságai. A jogalkotó számára kiemelt cél gyanánt jelentkezett az igazságszolgáltatásba vetett közbizalom⁸ helyreállítása, a társadalmi megítélés nagyarányú javítása, ezért a törvény erejénél fogva⁹ jogutódlással megszüntette a Magyar Bírósági Végrehajtói Kamarát, és 2015. szeptember 01. napjától létrehozta az MBVK szervezetét, mint a Magyar Bírósági Végrehajtói Kamara univerzális jogutódját, ez által egy új rendszer került bevezetésre. Létrehozásra került továbbá az MBVK kar hivatali szervezete, amely az MBVK közfeladatainak ellátását is biztosítja, ugyanakkor a végrehajtók érdekképviseletéről továbbra is az MBVK elnöksége gondoskodik. Ezzel egy ütemben az MBVK hivatali szervének hatásköre jóval szélesebbé vált, mint az elnökségé.¹⁰ A média által megismerhetővé vált információkból látszik, hogy az MBVK elnöke a saját hatáskörét „szélesítette” ki jogellenes módokon. A 2008. évben „Szabó Imre miniszteri biztos azt emelte ki, hogy a közbizalom a saját magunk tisztessége, a másik tisztességébe

⁸ 22/2013. (VII. 19.) AB határozat.

Az Alkotmánybíróság a korábbi döntése alapján a végrehajtási jog és benne a végrehajtási szervezetrendszer alkotmányjogi megítélése során elsődlegesen az igazságszolgáltatással való kapcsolatát tekinti relevánsnak. Eszerint a bírósági eljárások során garantált alapjogok, így különösen az eljárások időszerűségének tényleges érvényesülését kérdőjelezi meg, ha hiányzik vagy fogyatékos a kötelező bírósági határozatok hatékony végrehajtásának rendje. A bírósági döntések végrehajtásának bizonytalansága, szervezetlensége, vagy időszerűtlensége, illetve a végrehajtási szervezet szakszerűtlen működése egyidejűleg a bírói hatalom tekintélyének fokozatos erodálásához és meggyengüléséhez vezet. A bírósági végrehajtás rendje ezért közvetlen kapcsolatban áll az igazságszolgáltatásba vetett közbizalom, valamint a bírósági döntések tekintélyének megőrzésével. Szervesen kapcsolódik a bíróság alapeljáráshoz és egyúttal kihat a bírói hatalmi ág megítélésére és működésére.

⁹ 2015. évi CVII. tv. 42. §

A Vht. „Átmeneti rendelkezések” alcíme a következő 306/H. §-al egészül ki:

„306/H. § (1) A kamara 2015. augusztus 31-i fordulónappal megszűnik, általános jogutódja a Kar. A Kar 2015. szeptember 1. napjával alakul meg.

¹⁰ Pataki János István: A magyar bírósági végrehajtás rendszere, Ad Librum kiadó, Budapest, 2021., 111. o.

vetett bizalom, az ebből fakadó kiszámíthatóság, ami együtt a demokrácia alapértéke¹¹.” Az akkori miniszteri biztos nyilatkozatában foglaltak annak fényében, hogy a médiából mára már ismert, hogy neve az MBVK elnökét érintő büntetőügyben több esetben is felmerült, némi disszonanciát keltenek a közbizalom erősítése vonatkozásában. „Az igazságügybe vetett közbizalom fontos eleme egy jó állami működésnek, ezért sem lehet szó nélkül elmenni a közfeladatokat ellátó köztisztviselők működési anomáliái mellett, amelyek akár társadalmi igazságtalanságokhoz is vezethetnek¹².”

Vízkelety Mariann szavait idézve: „Természetes, hogy mint minden újonnan felállított rendszer a gyakorlati működése során óhatatlanul előhozhat, nehézségeket, értelmezési problémákat, mégis nyugodt szívvel kijelenthetem, hogy az igazságszolgáltatás valamennyi szereplője a maga eszközeivel a bírósági szervezet hatékony működéséért és a társadalmi bizalom, a közbizalom fenntartásáért és erősödéséért munkálkodik. A jogalkotó felelőssége elsősorban az, hogy olyan szabályozási környezetet teremtsen, amely alkalmas arra, hogy az igazságszolgáltatásba - ezen belül is különös tekintettel - a bíróságokba vetett közbizalmat fenntartsa és erősítse. Az állami intézményektől a polgárok joggal várják el, hogy őket szolgálják, mert ez az alapja a bizalomnak, amelyet csak kitartó, felelősségteljes és áldozatos munkával lehet kivívni¹³.” Látható (és a médiából tudható), hogy az MBVK elnökének, és jó pár önálló bírósági végrehajtónak a tevékenysége pontosan nem a végrehajtói szervezet hatékony működéséért és a társadalmi bizalom, a közbizalom fenntartásáért és erősödéséért munkálkodott, hanem csakis és kizárólag saját önös céljainak elérésén. Azt is ki kell emelni, hogy a jogalkotó mára még semmit nem tett azért, hogy olyan szabályozási környezetet teremtsen, amely alkalmas arra, hogy a bírósági végrehajtás jogintézményébe vetett közbizalmat fenntartsa és erősítse, bár a társadalom tagjai részéről ez a jogos elvárás jelentkezik. „A bírósági döntések végrehajtásának bizonytalansága, szervezetlensége, vagy időszerűtlensége, illetve a végrehajtási szervezet szakszerűtlen működése egyidejűleg a bírói hatalom tekintélyének fokozatos erodálásához és meggyengüléséhez vezet. A bírósági végrehajtás rendje ezért közvetlen kapcsolatban áll az igazságszolgáltatásba vetett közbizalom, valamint a bírósági

¹¹ <https://www.origo.hu/jog/20180319-magyar-birosagi-vegrehajtoi-kar-trocsanyi-laszlo-elefantcsonttorony.html> (2012. február 13.).

¹² Németh Gabriella: Az igazságügyi szakértők és a bírósági végrehajtók, In: A magyar jogrendszer állapota (Szerk.: Jakab András - Gajduschek György), MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont, Budapest, 2016. 656. o.

¹³ Vízkelety Mariann köszöntőbeszéde az Országos Bírói Tanács alakuló ülésére 2018. február 01. Vízkelety Mariann államtitkár az alábbi beszédet mondta az Országos Bírói Tanács alakuló ülésén 2018. január 30-án. Leirat. <https://akadalymentes.2015-2019.kormany.hu/hu/igazsagugyi-miniszterium/igazsagugyi-kapcsolatokert-felelos-allamtitkarsag/beszedek-publikaciok-interjuk/dr-vizkelety-mariann-koszontobeszede-az-orszagos-biroi-tanacs-alakulo-ulesere> (2022. 02 13.)

döntések tekintélyének megőrzésével. Szervesen kapcsolódik a bíróság alapeljárásához és egyúttal kihat a bírói hatalmi ág megítélésére és működésére¹⁴.”

Ki kell emelni továbbá, hogy jelenleg az egészségügyi veszélyhelyzet bekövetkezte óta bevezetett un. moratoriális kormányzati intézkedési csomagnak a bírósági végrehajtásra vonatkozó intézkedései még nem terelték a társadalom figyelmét nagy mértékben magára a bírósági végrehajtás jogintézményére, hiszen jelenleg kilakoltatási és kényszerértékesítési moratórium hatálya alatt áll a jogintézmény. Ennek ellenére is érzékelhető a gyakorlatban a közbizalom szintjének negatív előjelűvé válása. Már most látható, hogy a moratóriumok megszűnése után, a bírósági végrehajtási eljárások foganatosításának újraindítása kiemelkedően negatív hatást fog indukálni a jogintézménnyel szemben, amely negatív hatás a fent hivatkozott, a 2015. évre megcsökkent közbizalmi szintet hatványozott módon fogja túllépni.

A közbizalom általános csökkenése, mint társadalmi, szociológiai jelenség azonban mind a végrehajtási, mind a követeléskezelési tevékenységgel szemben kiemelkedő problémát jelent. Maga a jogalkotó (több esetben) is deklarálja és kiemeli a közbizalom közvetlenül tapasztalható csökkenésének, a bírósági végrehajtás jogintézményével szemben tapasztalható közbizalom hiányának megnövekedését, mint jelentős társadalmi relevanciával bíró jelenséget.¹⁵

IV. Az önálló bírósági végrehajtó

Az önálló bírósági végrehajtó állami kényszert¹⁶ alkalmaz, a bíróság hatáskörében eljárva.¹⁷ „A bírósági végrehajtás a vagyoni végrehajtás fő útja: az a viszonylag önálló - rendszerint más, jogvitát eldöntő eljáráshoz kapcsolódó - polgári nemperes eljárás, amelynek során a bíróság, illetőleg a bírósági szerv általában vagyoni kényszerrel juttatja érvényre a kötelezettség teljesítésére vagy biztosítására irányuló

¹⁴ 22/2013. (VII. 19.) AB határozat.

3076/2017. (IV. 28.) AB határozat.

¹⁵ Pataki János István: A bírósági végrehajtás - behajtás ellentéppárról, In: Jogelméleti Szemle, XV/2. szám, Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest, 2014., 216-226.

¹⁶ Állami Számvevőszék: Elemzés Közjegyzői és végrehajtói tevékenység elemzése, Budapest, 2021., 29. o.

A bírósági végrehajtás az állami igazságszolgáltatási rendszer része, a jogerős ítéletek és az ítélet hatályú dokumentumok végrehajtásának biztosítása, amelyhez szükség esetén állami kényszer (vagyoni és személyi) alkalmazása is igénybe vehető.

¹⁷ 1994. évi LIII. törvény - a bírósági végrehajtásról (a továbbiakban: Vht.) 225. §

(1) A végrehajtás elrendelését és foganatosítását - e törvényben megállapított szabályok szerint - a bíróság, illetve a közjegyző, továbbá e törvényben meghatározott más szervek és személyek, így különösen a következők végzik:

a) az önálló bírósági végrehajtó,

c) az önálló bírósági végrehajtó-helyettes,

e) a végrehajtójelölt (e fejezetben a továbbiakban együtt: végrehajtó).

(2) A végrehajtó eljárása - mint polgári nemperes eljárás - a bíróság eljárásával azonos.

*jogi szankciót*¹⁸.” Az önálló bírósági végrehajtó eljárásának fogantatásával ekként közzeladatot lát el, és eljárásában hivatalos személynek minősül¹⁹, így tevékenysége végzése során fokozott védelemben részesül, amely fokozott védelemhez természetesen többletkövetelmények is társulnak.

A bírósági végrehajtás intézményének kapcsolata a jogbiztonsággal (ezen keresztül az ún. közjával) mint alapvető jogelvel egyenes vonalú, direkt korrelációt jelent abban az értelemben véve, hogy szükség esetén a végrehajtás intézményrendszere az eljárás keretein belül állami kényszerrel biztosítja, a kötelezettségek teljesítésén keresztül az önkéntes jogkövető magatartási normák betartását, így törekedve a jogi és gazdasági értelemben vett egyensúly visszaállítására.²⁰ A közjó Erdő Péter bíboros megfogalmazása szerint: „*A mai magyar jogi gondolkodásban a közjó a klasszikus görög filozófiában gyökerező és mindmáig tovább élő fogalom az állam feladatait illetően. Az egyes dolgokat és személyeket meghaladó vagy átfogó, magában foglaló, közös valóság*²¹.”

Nagyon fontos kiemelni ugyanakkor, hogy biztosan kijelenthető az a faktum, hogy a jelenleg hivatalt betöltő²² önálló bírósági végrehajtók kiemelkedően nagy többsége tisztességes módon, a jogszabályi és egyéb követelményeket betartva végzi a tevékenységét.

Észre kell venni, hogy az MBVK előzetes letartóztatásban lévő elnöke (és az érintett önálló bírósági végrehajtók) nem maguk a bírósági végrehajtás jogintézménye, illetve ebben az értelemben nem lehet általánosítással élni. A jogintézmény működési rendszere tette ugyanakkor lehetővé azt, hogy az MBVK elnöke - regnálása alatt - kvázi családi vállalkozásként működtesse azt, pozíciójával, hatalmával visszaélve. Látszik, hogy maga a felügyeleti és az ellenőrzési rendszer hiátusai is elősegítették a rendellenes működést. A felügyeleti és ellenőrzési rendszer hatékonysága erősen megkérdőjelezhetővé vált. Annak, hogy az érintett végrehajtó irodáknak az utóellenőrzése nem történt meg (legalábbis nem tudunk ilyen ellenőrzésekről), a közbizalom szintjére nézve szintén negatív a hatása. álláspontom szerint teljes egészében téves az a nézet, amely szerint az érintettek csak egymást károsították meg. A média

18 Vida István: A bírósági végrehajtás, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1978., 484. o.

19 2012. évi C. törvény - a Büntető Törvénykönyvről 459. § (1) E törvény alkalmazásában

11. hivatalos személy: h) az önálló bírósági végrehajtó, az önálló bírósági végrehajtó-helyettes és a végrehajtói kézbesítésre felhatalmazott önálló bírósági végrehajtó jelölt.

20 Pataki János István: A végrehajtó és az adós, Ad Librum Kiadó, Budapest, 2013., 18. o.

21 <http://magyarkurir.hu/hirek/erdo-peter-biboros-beszede-keresztény-ertelmisegiek-szoevetsege-viii-kongresszusán>, Erdő Péter: Igazságosság és közjó (2012. június 12.).

22 6/2021. (X. 29.) SZTFH rendelet a bírósági végrehajtás szervezetéről

1. § (1) Az önálló bírósági végrehajtói álláshelyek száma 227.

számára ismertté vált nyomozati anyagban (a megjelent hírek alapján) olyan nagy összegek is szerepelnek felvett osztalék gyanánt (a gazdasági társaság előző évi, lezárt évi adózott eredménye az osztalék alapja), amelyek kétségessé teszik az érintett végrehajtói irodák (a végrehajtói iroda kvázi Kft-ként működik) jogszerű működését. Amennyiben ezek a számok valósnak bizonyulnak, akkor az alapjaiban rengeti meg mind a hitelezők, mind az adósok bizalmát a jelenlegi végrehajtási rendszerben.

3.1. A felelősség

Darák Péter az alábbi szavakkal mutatta be Borbás Beatrix: "A bírói hatalom kárfelelőssége" címmel megjelent monográfiáját: *„A bírósági jogkörben eljáró személyek károkozó magatartása - amennyiben következmények nélkül marad - az államhatalom oldaláról nézve súlyos működési zavart eredményez; rést üt a jogállamiság, a jog uralma alá vetett állam eszméjének pajzsán, teret engedve ezzel az önkénynek. Az állampolgárok oldaláról nézve a kártérítés elmaradása aláássa a bíróságokba vetett bizalmat. A közbizalom elvesztése pedig könnyen vezethet az egyéni, így szükségképpen önkényes igazságszolgáltatás térnyeréséhez az igazságszolgáltatás bírósági monopóliumával szemben. A bizalom fenntartása és folyamatos megerősítése ezért a közösség, a nemzet egészének érdeke²³.”* Álláspontom szerint a jelen büntetőügy az igazságszolgáltatás szégyenfoltjaként vonul be a jogtörténetbe, és teljes egészében degradálja az önálló bírósági végrehajtói jogi hivatásrend fogalmát is.

A Vht Nagykommentárja a többletkövetelményeket kiemelve így fogalmaz: *„Az igazságszolgáltatásba és ekként a bírósági végrehajtás jogintézményébe vetett közbizalom megerősítése és esetleges helyreállítása meghatározó szerepet töltött be az elmúlt évek során a végrehajtói szervezetrendszer érintő jogszabályok módosítása során. A fegyelmi felelősségre vonás a végrehajtói szolgálat és a végrehajtói szervezet felügyeletének egyik alapvető eleme, fő célja pedig a megelőzés azzal, hogy a hátrányos jogkövetkezmények kilátásba helyezésével elérje a végrehajtást foganatosító személyeknél a vonatkozó jogszabályi előírások betartását. A végrehajtó, végrehajtó-helyettes és végrehajtójelölt elsősorban akkor követ el fegyelmi vétséget, ha hivatásbeli kötelességét vétkesen megszegi vagy elmulasztja, másodsorban akkor, ha az etikai szabályzatban foglaltakat megszegi, és ezzel a feladatának ellátásához szükséges közbizalmat megingatja, hivatásának tekintélyét csorbítja, harmadsorban pedig*

²³ Dr. Darák Péter mutatta be Borbás Beatrix: "A bírói hatalom kárfelelőssége" címmel megjelent monográfiáját https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/sajto/dp_borbos_beatrix_0527.pdf (2022. február 13.).

akkor, ha vétkes magatartása a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar iránymutatásában foglaltakat súlyosan sérti. Hivatásbeli kötelesség mindaz a kötelezettség, amelyet jogszabály vagy kari szabályzat, iránymutatás a végrehajtói hivatás gyakorlása során teljesíteni kell. Fegyelmi vétséget kizárólag az eljáró személy vétkes - szándékos vagy gondatlan - cselekménye, intézkedése valósít meg²⁴.” Az MBVK honlapján mindösszesen - még az előző hivatalvezető által parafált - 2016. évi Etikai szabályzat, és egy 2017. évi Ellenőrzési Kézikönyv²⁵ lehető fel, így valószínűleg ezek aktualizációja az elmúlt évek során nem történt meg. Maga az MBVK elnökének (jelenleg is) és az elnök helyettesének²⁶ a szerkesztésében kiadott Nagykommentár fogalmazza meg alapelvként a bírósági végrehajtás jogintézményébe vetett közbizalom kiemelkedő szerepét és fontosságát. Ugyanakkor látjuk, hogy az MBVK hivatali szervénél, az ellenőrzés kialakított rendszerében, egyáltalán a működésben az őrizetbevételek megtörténte óta eltelt cca. négy hónapban semmi nem történt. Az MBVK, és az MBVK hivatali szervének vezetését ugyanazok a személyek látják el mind a mai napig úgy, hogy a médiából tudható, hogy nagy valószínűséggel érintettek lehetnek a folyamatban lévő büntetőügyben. Az Állami Számvevőszék 2021. évi elemzése is megfogalmazza a magatartási többletkritériumok fennállását. „A hivatásbeli szabályok megsértésének másik következménye lehet a fegyelmi felelősség megállapítása, ha a végrehajtó (helyettes vagy jelölt) magatartásával fegyelmi vétséget követett el. Nemcsak a végrehajtási eljárásra vonatkozó jogszabályok szándékos vagy gondatlan megsértése lehet fegyelmi vétség, de ugyanígy a kamarai iránymutatás súlyos megsértése, vagy a kamarai tagdíj megfizetésének elmulasztása is, továbbá olyan, a végrehajtás foganatosításához szorosan nem kapcsolódó egyéb magatartás tanúsítása is, amely alkalmas az egész végrehajtói karral szemben támasztott közbizalom megingatására, a kar tekintélyének csorbítására²⁷.”

²⁴ Nagykommentár a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényhez - Szerkesztette: Lukács Tamás - Martonovics Bernadett - Schadl György, (Complex Jogtár, 2022. február 14.).

Vht. 228. §

A végrehajtó sem hivatalában, sem hivatalán kívül nem tanúsíthat olyan magatartást, amely a feladatának ellátásához szükséges közbizalmat megingathatja, vagy hivatásának tekintélyét csorbíthatja.

Vht. 266. §

(1) Fegyelmi vétséget követ el az a 225. § (1) bekezdésében felsorolt személy, aki

a) az e törvényben vagy más jogszabályban meghatározott hivatásbeli kötelességét vétkeesen megszegi vagy elmulasztja, illetve

b) az etikai szabályzatban foglaltakat megszegi, és ezzel a feladatának ellátásához szükséges közbizalmat megingatja, hivatásának tekintélyét csorbítja.

²⁵ <https://mbvk.hu/rolunk/kozerdeku-adatok/kulonos-kozveteteli-lista/> (2012. február 15.).

Állami Számvevőszék: Elemzés Közjegyzői és végrehajtói tevékenység elemzése, Budapest, 2021., 38. o.

A hivatali szerve rendszeresen ellenőrzi továbbá az önálló bírósági végrehajtók ügyvitelét, hivatali működését és magatartását, amelyet a Hivatal keretei között működő Ellenőrzési Iroda revizorai a 25/2015. (II. 25.) Korm. rendeletben és az MBVK Hivatala által kiadott Végrehajtók Ellenőrzésének Kézikönyvében meghatározott eljárás lefolytatásával végzik.

²⁶ Vezetőink - Magyar Bírósági Végrehajtói Kar

Dr. habil. Schadl György PhD elnök, dr. Lukács Tamás alelnök, dr. Kovássy Szabolcs elnökségi titkár, dr. Jeney Orsolya Pálma elnökségi tag, dr. Papp Gábor, elnökségi tag, dr. Takács Katalin hivatalvezető. <https://mbvk.hu/rolunk/vezetoink/> (2022. február 14.).

²⁷ Balog-Korek-Császtli-Juhász/Sáriné Dr. Simkó Ágnes (szerk.): A Bírósági Végrehajtás, HVG Orac Könyvkiadó, Budapest, 2009., 575. o.

V. Az MBVK hivatala

Az MBVK hivatali szerve²⁸ külön figyelmet érdemel, már csak annak okán is, hogy a szervezeti reform részeként jött létre, és önálló feladatkörrel és az azok ellátásához kapcsolódó jogosítványokkal, törvényi felhatalmazásokkal rendelkezik. *„A közfeladatokat ellátó köztisztviselők szabályszerű gazdálkodása elengedhetetlen közfeladataik ellátása érdekében megfogalmazott szakmai céljaik megvalósításához, valamint a társadalmi közbizalom fenntartásához és erősítéséhez. Velük szemben társadalmi elvárás, hogy a közfeladat ellátásához biztosított pénzügyi fedezetet és a kötelező tagsághoz kapcsolódó tagdíjat átlátható és elszámoltatható módon kezeljék, azokat rendeltetésszerűen használják fel²⁹.”* Az MBVK-nak jelentős feladata van az elektronikus rendszerek üzemeltetése (Végrehajtási Iratok Elektronikus Kézbizalmi Rendszere (VIEKR), Integrált Végrehajtási rendszer (IVR), kényszerértékesítési rendszer, Ingó Árverési Hirdetmények Nyilvántartása, Ingatlan Árverési Hirdetmények Nyilvántartása, Árverezők Elektronikus Nyilvántartása, Elektronikus Árverési Rendszer (EÁR), ügyelosztási rendszer³⁰, stb.), vagy az önálló bírósági végrehajtók tevékenységének ellenőrzése³¹, vagy az egyéb beszerzések lebonyolítása során (pl. elektronikus aláíró kártyák, PCR tesztek, stb.). Az MBVK hivatali szervének vezetője, a hivatalvezető tagja továbbá az MBVK elnökségének is. Nem feltételezve semmi rosszat, de az bizonyosnak tűnik, hogy az MBVK hivatali szervének nevében a hivatalvezető írja alá a megkötendő Szerződéseket, igazolja a teljesítéseket (amiket nyilván ellenőriz), és engedélyezi a kifizetéseket. A gyakorlatban tudható, hogy az egyes végrehajtói irodákban nem, vagy csak nem teljeskörűen végeztek tesztelést az MBVK hivatali szervének megbízásából.

²⁸ Állami Számvevőszék: Elemzés Közjegyzői és végrehajtói tevékenység elemzése, Budapest, 2021., 32. o.

Az MBVK a közfeladatait a hivatali szerve útján látja el. A hatáskörébe tartozó ügyekben az SZMSZ-ben meghatározott rendben dönt, ellátja az MBVK működését biztosító igazgatási és gazdálkodási feladatokat, rendszeresen ellenőrzi a végrehajtó működését, ügyvitelét, magatartását, pénzügyi helyzetét.

²⁹ Állami Számvevőszék: Elemzés Közjegyzői és végrehajtói tevékenység elemzése, Budapest, 2021. 10. o.

³⁰ 6/2021. (X. 29.) SZTFH rendelet a bírósági végrehajtás szervezetéről

3. § (1) A végrehajtási ügyeket a Kar Hivatali szerve - a (4) és (5) bekezdésben foglalt eltérésekkel - a Kar Hivatali szervéhez érkezésük sorrendjében a központi ügynyilvántartó rendszer útján, egyesével osztja ki az ugyanazon járásbíró mellett működő önálló bírósági végrehajtók (a továbbiakban: önálló végrehajtó) között.

³¹ Vht. 230. §

(1) A végrehajtási szervezet feletti általános felügyeletet a Hatóság látja el.

(3) Az önálló bírósági végrehajtók ügyvitelének, hivatali működésének és magatartásának rendszeres ellenőrzése a Kar hivatali szervének feladata.

(4) A Kar hivatali szerve a végrehajtó működésének ellenőrzését a Kormány rendeletében meghatározott eljárás lefolytatásával végzi, ennek keretében a Kormány rendeletében meghatározott időszakonként minden végrehajtó tevékenységének vizsgálatát el kell végezni.

A végrehajtói álláspályázatok és azok elbírálása esetében az MBVK hivatali szerve a lebonyolításban jelentős feladatokat lát el. A hivatalvezető maga is tagja a pályázók un. személyes meghallgatását végző bizottságnak. A személyes meghallgatáson az adható maximális pontszám: 80 pont az elérhető 185 pontból)³². A médiából tudjuk, hogy a végrehajtóvá történő kinevezések az MBVK elnökének jogellenes és széleskörű manipulációjához is köthetőek. Nagyon nehezen hihető, hogy a bizottság tagjainak semmiféle szubjektív ráhatásuk nem volt az általuk adott pontszámokra, különösen annak fényében, hogy maga a szerző, mint pályázó - empirikus kutatás keretein belül - szintén pályázott végrehajtási álláshelyre. A legutolsó személyes meghallgatáson a jelenlegi hivatalvezető irányításával zajlott a meghallgatás, ahol mindösszesen bruttó nyolc perc alatt (adategyeztetéssel együtt) megállapította és felmérte az un. bizottság a pályázó végrehajtási joggal és kapcsolódó jogterületekkel összefüggő naprakész jogi ismereteit és a végrehajtási eljárással kapcsolatos gyakorlati ismereteit is. Megállapításait az un. bizottság akként tette, hogy annak tagjai közül egyetlen egynek sem volt a szerzővel, mint pályázóval legalább azonos értékű szakirányú tudományos fokozata, sőt semmiféle tudományos fokozata sem, ergo szakmai képesítésük a pályázóénál alacsonyabb volt. További érdekesség, hogy a meghallgatás időpontjában már mind a bizottság tagjai, mind a pályázó tudta azt, hogy az MBVK elnökét őrizetbe vették, bár ez akkor még nem volt a nagyközönség számára publikus információ. Ki kell emelni továbbá, hogy a gyakorlati életben, azok számára akik a bírósági végrehajtás jogintézményével kapcsolatba kerültek, évek óta közismertek és köztudottak voltak a végrehajtó álláshelyek elnyerése körüli anomáliák (az un. „láthatatlan” feltételrendszer). Álláspontom szerint elképzelhetetlen, hogy az MBVK jelenleg előzetes letartóztatásban lévő elnöke, minden egyéb „segítség” nélkül létre tudta volna hozni, és életben tudta volna tartani ezt a jogellenesen működő rendszert. Mára a médiából tudható, hogy olyan személyek kerültek kinevezésre önálló bírósági végrehajtóvá, akik csak formálisan feleltek meg a pályázati

³² 6/2021. (X. 29.) SZTFH rendelet a bírósági végrehajtás szervezetéről

2. § A Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatóságának (a továbbiakban: Hatóság) elnöke az önálló bírósági végrehajtói állás létesítése előtt beszerzi a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar (a továbbiakban: Kar) Hivatali szervének javaslatát, és megvizsgálja, hogy az adott bíróság illetékességi területén indult és befejezett végrehajtási ügyek száma indokoltá teszi-e az álláshely létesítését.

8. § (4) A pályázatokat háromtagú bizottság értékeli (a továbbiakban: értékelő bizottság). Az értékelő bizottságba az Országos Bírósági Hivatal elnöke, a Hatóság elnöke és a Kar elnöksége - a Kar Elnöksége a tagjai közül - delegál egy-egy tagot, valamint egy-egy póttagot. Az értékelő bizottság elnöke a Hatóság elnöke által delegált tag vagy póttag. Az értékelő bizottság tagjává nem jelölhető olyan személy, aki a pályázónak a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény szerinti közeli hozzátartozója, vagy egyéb okból elfogult. Az értékelő bizottság tagjai összeférhetlenségi és titoktartási nyilatkozatot tesznek, és kötelezettséget vállalnak mindazon körülmények bejelentésére, amelyek összeférhetlenséget, illetve elfogultságot eredményezhetnek.

(5) A meghallgatáson a pályázó, a jegyzőkönyvvezető, a Kar Hivatali szervének vezetője vagy az általa kijelölt, jogi végzettséggel rendelkező, a Kar Hivatali szervével munkaviszonyban álló személy, valamint az értékelő bizottság vehet részt. Az értékelő bizottság elnöke a 2. melléklet 5. pontjában meghatározott értékelési szempontok szerint, a pályázó meghallgatását követően pontozással alkot véleményt. A pontszámok kialakításakor az értékelő bizottság további tagjai véleményezési joggal élhetnek. Az értékelő bizottság a pontszámra tett javaslatról, valamint az értékelő bizottság tagjainak a pontszámra vonatkozó véleményéről jegyzőkönyvet vesz fel.

követelményrendszernek, magához a bírósági végrehajtáshoz kevés közük volt, de a személyes meghallgatás során mégis magas pontszámot kaptak a bizottság tagjaitól.

Az őrizetbe vételek megtörténte óta, információim szerint az ellenőrzési rendszer nem változott, az MBVK hivatali szerve még az egyes közadatkérésekre is megtagadja a válaszadást, illetve honlapján téves információkat tesz közzé, valamint egyes tartalmakat elérhetetlenné tesz. Az esetlegesen a büntetőügyben érintett önálló bírósági végrehajtók irodáiban rendkívüli, vagy utóellenőrzésre nem került sor, sőt egyes önálló bírósági végrehajtók még helyettes végrehajtóvá történő kinevezést is kaptak. A közbizalom tekintetében kiemelendő, hogy mára már tudható az is, hogy volt olyan érintett - önálló bírósági végrehajtó - aki ügyészi hivatását cserélte le erre a pályára. Álláspontom szerint önmagában ez a tény is elegendő arra, hogy az ügyészi szervezetbe vetett közbizalmat aláássa (léteznek olyan ügyek is, ahol az ügyészség a „mundér becsületének védelmét” helyezi előtérbe minden egyéb körülményt és többlet magatartási normát is félresöpörve és eltussolva (pl. 6.Nyom.250/2018.³³), így „erősítve” az ügyészségbe vetett közbizalmat).

VI. A felügyelet

A 2021. évi XXXII. törvény - a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatóságáról³⁴ (a továbbiakban: SZTFH), új felügyeleti szervet hozott létre³⁵ a T/15709. számon benyújtásra került Törvényjavaslat alapján, amely törvényjavaslat Általános Indokolásában is kiemeli a közérdeket szolgáló, erős és egységes szabályozó állami szerepvállalás biztosításának jelentőségét³⁶. Jelenleg nem ismert, hogy az SZTFH

³³ Az ügyben egy ma is hivatalban lévő ügyész jogosulatlanul egy elhunyt szóbeli meghatalmazása (lehetetlen) alapján vett át több, mint egymillió forint készpénzt, amelyet mind a mai napig sajátjaként kezel (a szerző).

³⁴ 2021. évi XXXII. törvény

1. § (1) A Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága (a továbbiakban: Hatóság)

b) az önálló bírósági végrehajtói szervezetrendszer, illetve a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar (a továbbiakban: Kar) feletti felügyelet gyakorlásával és szabályozásával.

3. § (1) A Hatóság látja el

b) a bírósági végrehajtásról szóló törvény,

és az e törvények felhatalmazása alapján kiadott jogszabályok hatálya alá tartozó szervezetek, személyek ezen jogszabályok szerinti tevékenységének felügyeletét, valamint az e jogszabályokban meghatározott, a Hatóság feladat- és hatáskörébe tartozó feladatokat.

30. § (3) Az 1-29. §, a 31. §, a 32. § (2)-(15) bekezdése, a 33-34. §, a 36-37. §, a 38. § (1)-(7) bekezdése, a 38. § (8) bekezdés b), c), g) és h) pontja, a 39-53. § 2021. október 1-jén lép hatályba.

³⁵ Állami Számvevőszék: Elemzés Közjegyzői és végrehajtói tevékenység elemzése, Budapest, 2021., 29. o.

A Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága a 2021. XXXII. törvény rendelkezése alapján létrehozott, tevékenységét 2021. október 1-től megkezdő fejezetet irányító szerve jogállással bíró, önálló szabályozási jogkörrel rendelkező központi költségvetési szerv. A végrehajtási tevékenységgel kapcsolatban az önálló bírósági végrehajtói szervezetrendszer, illetve az MBVK feletti felügyelet gyakorlásával és szabályozással kapcsolatos feladatokat lát el.

³⁶ T/15709. törvényjavaslat - A Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatóságáról, 2021. március 31.

milyen intézkedéseket kíván tenni a bírósági végrehajtás jogintézményét illetően a jelenlegi közbizalom vesztett társadalmi környezetben³⁷. Nem ismert továbbá, hogy az SZTFH rendelkezik-e bármiféle kialakításra került koncepcióval, vagy bármiféle stratégiai tervvel a bírósági végrehajtás jogintézményére vonatkozóan. Magam, a bírósági végrehajtás területén végzett és végzendő tudományos kutatás folytatása okán 2021. november 30. napján az SZTFH elnökéhez fordultam kérelemmel a bírósági végrehajtás felügyeleti és ellenőrzési rendszere, a bírósági végrehajtás szervezete vonatkozásában. A kérelemre ezidáig semmiféle választ nem kaptam. Ki lehet jelenteni, hogy az SZTFH a bírósági végrehajtás jogintézménye vonatkozásában (néhány a Vht-t érintő módosítástól eltekintve) semmiféle érdeminek tekinthető intézkedést ezidáig nem fogantatosított, esetleges reform jellegű, illetve átfogó koncepciót nem mutatott be a társadalom tagjainak számára, amely un. „hallgatás” a közbizalomra nézve biztosan nem hat pozitív irányban.

VII. Összefoglalás

A bírósági végrehajtás szerepe kiemelkedőnek minősíthető a gazdaság és ezen keresztül a teljes társadalom számára. Kétségtelen tény, hogy a bírósági végrehajtás egy összetett és igen fontos szerepet lát el, ugyanakkor pontosan ez teszi frekvenciává, növeli meg a társadalmi megítélésének, illetve mediatisáltságának szerepét, működésének hatékonysági érdekelttségi felelősségi kérdéseit.

Szélsőséges esetben a társadalmi megítélés és az ahhoz kapcsolódó egyéni felvett magatartásformák, széles körben szokássá és elterjedtté váló attitűdök desuetudo jellege, a gyakoriságok megnövekedése

A törvényjavaslat célja az állam egyes kizárólagos gazdasági tevékenységi körébe tartozó, illetve egyes közhatalmi jellegű szabályozott tevékenységek vonatkozásában a fogyasztóvédelmi, hatósági ellenőrzési, és felügyeleti jogkörök megerősítése, a közérdeket szolgáló, erős és egységes szabályozó állami szerepvállalás biztosítása.

A fent meghatározott cél elérése érdekében a tervezet javaslatot tesz az önálló bírósági végrehajtói szervezetrendszer feletti felügyelet gyakorlásával és szabályozásával, a felszámolói névjegyzék vezetésével és szabályozásával kapcsolatos feladatokat, valamint a nemzetgazdaság szempontjából alapvető fontosságú, az állam kizárólagos gazdasági tevékenységi körébe tartozó egyes tevékenységek szabályozását és felügyeletét ellátó hatóság létrehozására. Az érintett tevékenységek hatékony állami kontrollja legmegelőbbben az Országgyűlésnek alárendelt önálló szabályozó szervi formában biztosítható.

³⁷ 9/2021. (X. 29.) SZTFH rendelet az önálló bírósági végrehajtók ügyvitelének, hivatali működésének és magatartásának ellenőrzésére irányuló vizsgálatok lefolytatásának részletes szabályairól

1. § E rendelet az önálló bírósági végrehajtók ügyvitelének, hivatali működésének és magatartásának ellenőrzésére vonatkozó szabályokat határozza meg. Az ellenőrzés célja az igazságszolgáltatásba vetett közbizalom megerősítése és megővése.

T/15709. törvényjavaslat - A Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatóságáról, 2021. március 31.

1. A Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága jogállása

1. § (1) A Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága (a továbbiakban: Hatóság)

b) az önálló bírósági végrehajtói szervezetrendszer, illetve a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar feletti felügyelet gyakorlásával és szabályozásával.

által kumulált hatást eredményezve össztársadalmi szinten is kezelhetetlenné válhat a jogalkotó számára.³⁸

Álláspontom szerint a felügyeleti szervnek (SZTFH) mára már kötelezettségévé vált az önálló bírósági végrehajtás jogintézményének működési keretrendszer felülvizsgálata, de minimum a felügyeleti és az ellenőrzési rendszer revíziója, és ennek kapcsán egy stratégia, vagy koncepció megalkotása, egy reformcsomag kidolgozása és bevezetése.

³⁸ Vö. Pokol Béla: Jegyzetek az erkölcs és a morál szerepéről a modern társadalmakban, In: Jogelméleti Szemle, 2005/3. szám, Budapest, Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2005., 216-226. (<http://jesz.ajk.elte.hu/pokol23.html>), passim.

Vö. Szentés Tamás: A társadalomtudomány a globális válság tükrében, In: Társadalomkutatás - A Magyar Tudományos Akadémia Gazdaság- és Jogtudományok Osztályának Folyóirata, Volume 29, Issue 2., Budapest, 2011., 187-201., passim.

Vö. Balogh István: Politikai társadalomelmélet - Vázlat a társadalomelméleti paradigmák történeti változásáról, In: Politikatudományi szemle - Az MTA Politikatudományi Bizottsága és az MTA Politikai Tudományok Intézet preferált folyóirata, XIX. évfolyam 2010/1. szám., Budapest, L'Harmattan Kiadó, 2010., 67-93., passim.